

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות**

125

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים"

יום המיתה תחילת החיים מהרצאותיו של הרב אמנון יצחק

בכל הדרורות, מכל הצדיקים והחסידים שבכל דור ודור, בכל ימי חייהם, האבות הקדושים, משה ואהרן, הזקנים והנביאים, התנאים והאמוראים ועוד.. אם נצרך כל מעשיהם הטובים ושכרם בעולם הבא, האם יש כח במח האדם לעשות חשבון זה? אף אם יחיה נצח, לא יוכל לבוא לתכליתו ואף על פי כן 'שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז, יפה יותר מכל חיי עוה"ב' אלו. נורא ונפלא! חשבון זה לא היו יכולים לעשות, זולת חז"ל ברוח קדשם.

איך זה? התשובה היא: שהרי בתשובה ומע"ט שאדם עושה הוא מקיים רצון השי"ת. וכל השכר שמשלמים בעוה"ב הוא עבור עשיית רצונו יתברך. ואם משלמים לפועל שכר פעולה, כגון: אומן, הבונה בית, ודאי הבית עצמו שוה הרבה יותר מכל ההוצאות שהוציאו עליו! וכל מה ששכר פעולתו גדול יותר, הרי זה לאות, על הדבר עצמו, עד כמה נחשב הוא! וכן הדבר הזה, כיון שכל חיי עוה"ב הוא שכר עבור עשיית תשובה ומע"ט בעוה"ז שהוא קיום רצון השי"ת, א"כ, ממילא מובן, 'כי יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז יותר מכל חיי עוה"ב'!

וזה שאמר ר' יצחק: שלא היה צריך להתחיל התורה אלא, מ: "הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם..", כי כל תכלית עולם הזה ועוה"ב ביחד, הוא: 'תשובה ומעשים טובים' שהוא רצון השי"ת.

המספר אפילו אם יהיה אלף אלפים שנה, כל זה כאין וכאפס לגבי עוה"ב שהוא נצח, בלי תכלית אין לו ראשית וכל שאין לו לא ראשית ולא תכלית הרי אינו

מתחלק וממילא נמצא, שחלק מנצח ג"כ נצח! ולכן פשוט הוא ש: 'יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב, מכל חיי העולם הזה'!

והנה חז"ל ברוח קדשם העמיקו וראו עוד יותר, דאף לאחר חשבון גדול זה של 'יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב יותר מכל חיי העוה"ז, הכריזו ואמרו ש: 'יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז, יותר מכל חיי עוה"ב'! ומי יוכל להקיף ולהשיג זאת, אם לא תורה מן השמים!

על כל פנים, גם כאן, כל חיי עוה"ב שאמרו, הכי פירושו: הרי, עבור כל מעשה טוב של בני אדם מקבלים עוה"ב. ועוה"ב הוא: 'צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה'. נמצא שכל חיי עוה"ב הוא, אם יצויר: לקבץ כל ההנאות מזיו השכינה, מכל מעשים טובים שנעשו ושיעשו

"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (בראשית א א)

'א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא: מ"הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים רֵאשׁוֹן הוּא לְכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה" (שמות יב) שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל! ומה טעם פתח בבראשית? משום: "כַּח מַעֲשֵׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ לְתַתּ לָהֶם נִחְלַת גּוֹיִם" (תהילים קיא). שאם יאמרו או"ה לישראל: "ליסטים אתם שכבשתם ארצות ז' אומות" הם אומרים להם: "כל הארץ של הקב"ה היא! הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו! ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו"!

עוה"ז עדיף מעולם הבא

נראה להבין עפ"מ"ש חז"ל (אבות פ"ד): 'יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב ויפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי עוה"ז'.

כל חיי עוה"ז שאמרו, אין הכוונה על אדם יחיד שחי בעוה"ז את השבעים שנה שלו, אלא, אם יתקבצו כל התענוגים הנמצאים בעוה"ז, כל ימי עמידתה ששת אלפים שנה, בלא שום תערובת של צער כל שהוא, גם אז, 'קורת רוח' דהיינו: הנאה מועטת בעולם הבא - יפה מהם! מפני שבעולם הזה סוף סוף, יכלה

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

תקון כלי שיר בחול המועד

שמה יבוא לתקן כלי שיר, תירץ בהג"ה מבין המחבר: (שם) שיש חלוק בין חשש שמה יבוא לעשות כלי שיר לבין החשש שמה יבוא לתקן כלי שיר העשוי כבר. שברקודין ומחולות החשש בשבת ויו"ט שמה יבוא לעשות וליצר כלי שיר. ולא חששו לזה בזמנינו שאין בקיאים בעשית כלי שיר (וכמבואר בתוס' ביצה ל. ד"ה איין). ולכן הקילו עכ"פ בחול המועד, אבל לנגן על כלי שיר החשש הוא שמה יקרע לו נימא בכנור, או קלקול אחר בכלי השיר ויבוא לתקנו ולזה חששו אף בחול המועד.

במקדש? ותירצו: דבית השואבה שאני, שאינה אלא משום שמחה יתירה. כלומר: שאין החליל בשמחת בית השואבה בא מעיקר חובת השמחה, אלא לשמחה יתירה. ולכן אינו חשוב כל כך

מערכת 'חברותא' מיוחד ל'גנזי המלך'

מסכת סוכה נ.

שאלה: בשבת וחג, אסרו חכמים לנגן כלי שיר, גזירה שמה יתקן כלי שיר, רצוני לברר: מדוע בחול המועד לא נאסר לנגן בכל שיר, שהרי גם בחול המועד אסור לתקן כלי שיר? ומדוע אין את הגזירה של שמה יבוא לתקן כלי שיר?

תשובה: שנינו במשנה בדף נ. 'החליל חמשה ושישה. זהו החליל של בית השואבה, שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב'. ופירש רש"י: 'שהיו מחללין לרבות שמחה לבית השואבה.. כל שמחה זו אינה, אלא, בשביל ניסוך המים, כדמפרש: "ושאבתם מים בַּשִּׁשֹּׁן" (ישעיה יב), אבל אינו דוחה לא השבת ולא את יום טוב ולכן פעמים היו מנגנים בחליל ששה ימים כגון שחל יום טוב ראשון של סוכות בשבת. נמצא שכל ששת ימי חול המועד היו מנגנים בחליל בבית השואבה. ואם חל יום טוב ראשון באמצע השבוע שהשבת חל בתוך ימי חול המועד, נמצא שלא היו מנגנים בחליל, כי אם חמשת ימי חול המועד.

האם ניתן ללמוד ממקדש

האיסור לנגן בכלי שיר הוא בכלל איסורי שבות (שאינם אסורים כי אם מדרבנן), התוספות (ד"ה שאינו) מבארים: הטעם שגזרו חכמים שלא לנגן בשבת ויום טוב בכלי שיר, מפני שחששו שמה יבוא אף לתקן כלי שיר, שהוא דבר האסור מן התורה בשבת ויום טוב (מצד מלאכת בונה או מכה בפטיש) וכמו שמבואר במסכת ביצה (לו: לענין איסור רקוד ומחיתא כפים בשבת וחג. אמנם נתקשו התוספות (שם): שהרי ידוע שבבית המקדש לא אסרו איסורי שבות (עירובין קג.). ולמה לא התירו אף לנגן בחליל בבית השואבה שהיה

דעת האבן השוהם

בשו"ת אבן השוהם (סימן נ ציינו הגרע"א שם) חולק על השער אפרים וכתב: מנהגן של ישראל תורה היא. ובימי חורפי ראיתי כמה פעמים שהבחורים עושין מחולות בחול המועד ויהודים מנגנים בכלי שיר ואין מוחה בידם. וכן ראיתי בלמוד בישיבות אצל גאוני ארץ ונראה דדבר פשוט הוא דמותר. ובהמשך דבריו מבאר טעם ההיתר: שעיקר איסור מלאכה בחול המועד הוא מדרבנן ולכך לא גזרו רבנן על ניגון בכלי שיר שמה יתקן כלי שיר שהוא כגזירה לגזירה. ומוסיף עוד שמה: שאסרו כמה איסורי שבות בחול המועד כאמירה לעכו"ם, אין זה קושיא שמאחר שרבנן אסרוהו מה שהחמירו החמירו ואין להוסיף עליהם, שהרי כמה מלאכות התירו ושבות אמירה לנכרי אסרוהו, אלא אין להוסיף אלא מה שאסרו חז"ל בפירוש, עד כאן תורף דבריו.

ויעוין בביאור הלכה בתחילת הלכות חול המועד (סי' תקל ד"ה ומותר): שמביא הרבה ראשונים הסוברים שמלאכות חול המועד אסורים מן התורה ומכריע להחמיר לענין הספיקות כדין ספק דאורייתא ואם כן צריך עיון על מה סמכו בזמנינו לנגן בכלי שיר בחול המועד, שהרי אף המתירים לא התירו אלא משום שמלאכות חול המועד אסורים מדרבנן. ולדעת המשנה ברורה יש להחמיר בהם כאסורים מן התורה. ■

שידחה איסור שבות, (ועי' בתוס' בעמוד ב' ד"ה ורבנן, לענין שיר של קרבן). מדברי המשנה מתבאר שבחול המועד היו מנגנים בחליל בבית השואבה ולא חששו כלל שמה יבוא לתקן כלי שיר. ויש לברר, האם ניתן ללמוד מכאן שבחול המועד אף שלא במקדש, אין שום איסור לנגן בחלילין ובכלי שיר, או שבאמת לא התירו לנגן בכלי שיר כי אם בבית השואבה שבמקדש, אבל שלא במקדש אי אפשר ללמוד מדברי המשנה להיתר, שניתן לחלק בין שבות במקדש, לשבות שאינו במקדש? (למרות שבשבת ויו"ט לא היה דוחה אפי' במקדש וכדברי התוס', אך אעפ"כ, ניתן עדין לחלק בין היתר שבמקדש, להיתר שבגבולין).

דעת השער אפרים

בשו"ת שער אפרים (סימן לו, ציינו הגרע"א בהג' לשו"ע תקמו ס"א והו"ד בביאור הלכה של"ט ד"ה להקל, בשם ספר זכרון יוסף) אסר לנגן בכלי שיר בחול המועד, שכמו שאסרו כלי שיר בשבת ויו"ט, כן אסרו כלי שיר בחול המועד. ומה שהתירו לעשות רקודין ומחולות (כמבואר בשו"ע תקמו ס"א עפ"י תשובת הריב"ש) אף שבשבת ויו"ט אסרו משום

עלי הגיון

"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים..."

הצדיקים שהם בבחינת שמים, חיים גם אחרי מיתתם. 'אור החיים' הקדוש

לא זכו! הרי הם מהפכים חלק הרוחניות שבהם לבחינת "הָאָרֶץ".

"וְחֶשֶׁךְ", שהוא יצר הרע הנקרא בדברי קדשם (זוהר ח"א סג): 'דמחשיך אנפי דבריתא'.

"על פני תהום" וקרא לגוף "תהום" בהיותו כולע תמיד. ומצד היצר הרע, שהוא חושך "וְרוּחַ אֱלֹקִים" הנתנת בו "מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם", כי לא מצאה הרוח "מְנוּחַ לְכַף רַגְלָהּ" כי היצר גרשה והורמה ממקום הנחתה וישכון שם החושך שהוא יצר הרע ונשארת הנפש "מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם", הם מים הזדונים שהם כחות של טומאה. ■

שנעשה רוחני. כמו שכתב הר"י עראמה ז"ל וזה לשונו: 'והתעצמות השלמים לעשות החומר לצורה' עכ"ל.

ולזה אמרו ז"ל (ברכות יח.): ש'צדיקים במיתתן נקראו חיים', כי חלק הגשם נעשה רוחני המתיחס אל החיים. והרשעים בחייהם קרואים מתים, לצד שגם הרוחניות שלהם נתגשם ונעשה "אָרֶץ" המתיחס אל הדומם שהוא מת.

וב' מדות אלו רמזם באומרו: "אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ" על זה הדרך: אם זכו! הרי הם מסמיכים חלק הגשם שבהם הרמוז אל "הָאָרֶץ". מחברים אותו ונעשה חמוניא אחת עם "הַשָּׁמַיִם". ואם

עוד תרמוז הפרשה כולה על בריאת האדם כי הוא עיקר תכלית הבריאה. על זה הדרך: "בְּרֵאשִׁית", כשברא ה' את האדם, בראו ממקור הרוחניות הרמוז בתיבת "הַשָּׁמַיִם". וממקור הרוחניות הרמוז בתיבת "הָאָרֶץ". ותמצא שרמוז רז"ל (סנהדרין צא): ממה שאמר הכתוב: "יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעַל" - שהוא הרוח "וְאֵל הָאָרֶץ" - הוא הגוף הבנוי מהארץ. ורצונו יתברך בזה, שעל ידי מעשה האדם יתעצם להפוך החומר, שהוא הגוף, עד שיהיה נחשב צורה. והנה תמצא (שבת קנב): שהצדיקים אינם חוזרים להיות עפר, כי זכו החומר שלהם עד

מושג

יראת שמים

מהו מקור הבטוי 'יראת שמים'?

שמים ביום הראשון, עדין לחים היו וקראו בשני, מגערת הקב"ה, באומרו: "יְהִי רְקִיעַ"!! (בראשית א ו).

בעל החרושי הרי"מ אומר: כי המושג 'יראת שמים' המנחה אותנו בכל הליכותנו נברא.. ביום השני של הבריאה ומופיע בפרשת 'בראשית'.

מכאן הבטוי 'יראת שמים'. שכן הראשונים שיראו מהקב"ה ומגערתו - היו השמים. ■

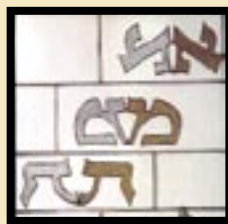
על הפסוק "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם" אומר רש"י: 'יתחזק הרקיע. שאף על פי שנבראו

רמז

ותורתו אמת

אותיות התורה רומזות על אמיתותה

שאוחז בשני קצות המלה "בְּרֵאשִׁית" ועושה את שלשמו נוצר, מתחילה ועד סוף, הריהו יוצר את המלה 'ברית' שאותה הוא כורת עם יוצרו. לעומת זאת מי שרוצה לאחוז רק באמצע המלה ולקיים רק את חלק מהמשימות שהוטלו על האדם, הרי הוא מסתכן בשתי האותיות האמצעיות של המלה "בְּרֵאשִׁית" ובמקום 'ברית' שנדרשת ממנו משחק ב'אש'... ■

סופי המלים: "בְּרָא אֱלֹקִים לְעֲשׂוֹת" החותמות את מעשה הבריאה, אמת, ללמדנו שכל מעשה הבריאה, מתחילתו ועד סופו, נעשו באמת וטבועים בחותמו של הקב"ה שחז"ל אומרים כי הוא: 'אמת'.

רבי ישראל מרוז'ן היה אומר: המלה "בְּרֵאשִׁית" מורכבת משש אותיות, שהם כנגד ששת ימי הבריאה ומבטאת את משמעותה העמוקה של הבריאה. מי

חמשה חומשי התורה מתחילים באותיות שצורפן הוא כ"א. ב' של בראשית ו' של שמות ו' של ויקרא ו' של במדבר וא' של דברים. כ"א הוא כמספר אותיות אהיה שהוא אחד משמותיו של הקב"ה. כאשר מכפילים את מילת "אֱהִיָּה" ומתחילים בלמוד התורה מחדש, מקבלים כ"א כפול כ"ל שהם אמת.

הבעל הטורים מוסיף ואומר: כי סופי האותיות של: "בְּרָא אֱלֹקִים אֵת" בפסוק הפותח את ספר בראשית הם אמת וכן

פרשת 'בראשית'

"עַל גַּחְנוֹךְ תִּלְךָ וְעַפְרָ תֹאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ"

אצל הנחש כתוב: "כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ". מכאן שאף בימות המשיח הוא ימשיך לאכול עפר.

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

"תולדות השמים והארץ בהפראם ביום עשות ד' אלקים ארץ ושמים" (בראשית ב ד)

אומר רש"י: "פָּרָא אֱלֹקִים" - וְלֹא אִמַּר 'בְּרָא ד', שבתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין. והיינו דכתיב: 'בְּיוֹם עֲשׂוֹת ד' אֱלֹקִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם'."

כיצד היה העולם מתנהל במידת הדין?

יוסף הצדיק ישב בכלא המצרי עשר שנים. לאחר שישב עשר שנים, אמר לשר המשקים (בראשית מ יד): "כִּי אִם זְכַרְתִּינִי... וְהִזְכַּרְתִּינִי" ונענש בהארכת המאסר בשנתיים נוספות. סעיף האישום: השתדלות יתר...

ליעקב אבינו גרעו שלשים ושלוש שנים מימי חייו כיון שפרעה שאל אותו (בראשית מז ח-ט): "פִּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ?" וענה: "מִעֵט יָרְעִים הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיֶּי... ומיד הורידו לו שנה כנגד כל מלה. אם היו מתנהגים אתנו בסרגל המידות שלעיל - לא היינו יוצאים מהכלא לעולם..."

אומרת הגמרא (מנחות כט:): 'אמר רב יהודה אמר רב: "בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות. אמר לפניו: 'רבש"ע, מי מעכב על ידך?' לשם מה כתיבת הכתרים לאותיות?" אמר לו: "אדם אחד יש, שעתיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות". אמר לפניו: 'רבש"ע, הראהו לי'. אמר לו: "חזור לאחורך". הלך וישב בסוף שמונה שורות ולא היה יודע מה הן אומרים. תשש כחו. כיון שהגיע לדבר

הַאֲדָמָה" (בראשית ב ה).

אומר הירושלמי (שבת פרק ב הלכה ו) שהאדם לבריאה הוא כמו דם לגוף האדם. ואומר רש"י: 'שהאדם אינו מכיר בטובתם של גשמים ואינו מתפלל עליהם - ואם אין תפילה אין גשם'.

האדם הוא המתפעל את כל הבריאה ע"י שמכיר בצורך ובחשיבות של כל הדברים בבריאה ולכן מתפלל עליהם ומודה עליהם.

לגבי ההודאה לד' כתוב: "הוֹדוּ לַד' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ. וְאָמְרוּ הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹקֵי יִשְׁעֵנו..." (דבה"י א, טז לד - לה). כלומר, יש להודות לד' ולשוב ולבקש.

וכך נאמר אצל לאה: "וַתִּהְיֶה עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ד'..." (בראשית כט לה) ומיד לאחר מכן כתוב: "וַתַּעֲמֵד מִלְּדָת". שלא מספיק להודות, אלא יש להודות ולהמשיך ולבקש על העתיד.

וכפי שמסיים הפסוק לעיל: "וְאָמְרוּ הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹקֵי יִשְׁעֵנו וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהַדּוֹת לְשֵׁם קְדֹשְׁךָ לְהַשְׁתַּבַּח בְּתֵהֶלְתֶּךָ". לשם מה "וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם"? שוב, "לְהַדּוֹת לְשֵׁם קְדֹשְׁךָ..."

תפקיד האדם להודות ולבקש ולהודות ולבקש וחזור חלילה, ללא הרף ולעד וע"כ הוא מפעיל את כל הבריאה.

"וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם... הוּא שְׁמוֹ" (בראשית ב ט)

בסוף תפילת 'עלינו לשבח' אומרים: 'כי המלכות שלך היא ולעולמי עד תמלוך בכבוד'. והראיה: 'ככתוב

אחד, אמרו לו תלמידיו: "רבי מנין לך?" אמר להן: "הלכה למשה מסיני". נתיישבה דעתו. חזר ובא לפני הקב"ה, אמר לפניו: "רבנו של עולם, יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה ע"י?" אמר לו: "שתוק! כך עלה במחשבה לפניו: אמר לפניו: 'רבנו של עולם, הראיתי תורתך, הראני שכרו'. אמר לו: 'חזור [לאחורך]'. ראה לאחוריו, ראה ששוקלין בשרו במקולין. אמר לפניו: 'רבש"ע, זו תורה וזו שכרה?' א"ל: "שתוק! כך עלה במחשבה לפני".

ותמוה, מה פשר תשובת ד' למשה?!

אלא 'כך עלה במחשבה לפני', שרצה ד' לברוא את העולם במדת הדין, אך לאחר שראה שאנשים רגילים לא יעמדו בכך, שיתף את מדת הרחמים. אכן המחשבה המקורית היתה לברוא את העולם במדת הדין. ולכן אנשים כמו רבי עקיבא וחבריו, שיכולים לעמוד בכך, עמם ד' מדבר ב"שפה" המקורית, שהיא מדת הדין.

נכון שמדת הדין היא קשה ונוראה, אבל מי שזוכה לכך שד' מדבר עמו בשפה הזאת, הדבר מעיד ומלמד על מעלתו הגדולה ועל מדת קרבתו אל ד'. וזה גופא השכר על התורה שלו - שהוא קרוב לד'.

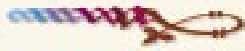
"שִׁיחַ הַשְּׂדֵה טָרֵם יִהְיֶה כְּאֶרֶץ וְכָל עֶשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרֵם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ד' אֱלֹקִים עַל הָאֶרֶץ וְאָדָם אֵין לְעֵבֶד אֶת

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

מה הדין, אם אדם מבעט ביסורין?

יוצא שהוא סובל פעמים: פעם אחת הוא סובל בעולם הזה, מן היסורים עצמם. אך מלבד זאת, הוא יסבול גם בעולם הבא. וזאת משום שעונותיו עומדים לו. ולא די בכך, אלא, אף מתווסף אליהם החטא שהוא בעט ביסורים!

את זאת אמר ד' לקין: "למה חרה לך ולמה נפלו פניך" (בראשית ד' 1) - ע"י ש"חרה לך" - "נפלו פניך". ודע לך: "אם תיטיב", תקבל באהבה - "שאת" - ד' ישא את חטאתך, אך "ואם לא תיטיב" - אם לא תקבלם באהבה - "לפתח חטאת ריבך" - ואומר רש"י: ש'חטאים ממתינים לך בעוה"ב'.

"ספר תולדות אדם ביום ברא אלקים אדם בדרמות אלקים עשה אתו" (בראשית ה א)

אומר ה'משך חכמה: אלקים עשה את האדם בדרמות אלקים כלומר בעל יכולת חשיבה והחלטה - בעל בחירה. כתוב בתהילים (קמ"א י - יא): "יודוך ד' פל מעשיך וחסדיך יברכוכה: פבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו: להודיע לבני האדם גבורתך ופבוד הדר מלכותו".

בפסוק י"א מופיעה המלכות לפני הגבורה. ואילו בפסוק י"ב מופיעה הגבורה לפני המלכות. מדוע השינוי?

האדם השלם, הדבוק בד', ששם אל לבו מה קורה בעולם, מבין כי חותם ד' טבוע בכל הנעשה בבריאה. כל כך הרבה חכמה למן הנמלה ועד לפיל, יש בכל פרט ופרט בטבע וכולם מעידים על גדלות הבורא.

אדם שמתבונן - מבין. אך לעומת זאת, ישנם אנשים שלא משכילים לראות את גדלות ד' בבריאה ולהם ד' עושה נס גדול ואז אף הם מתפעלים ומודים שהכל נעשה בחכמתו הגדולה.

לכן, אומר הפסוק: כי "חסדיך", אנשי המעלה, תמיד מדברים על "פבוד מלכותך", "וגבורתך" - אם ד' עושה נס מפורסם מידי פעם - "ידברו".

אך לשאר בני האדם שאינם במעלת "חסדיך", עליהם נאמר: "להודיע לבני האדם גבורתך", עם בני האדם הרגילים מדברים על הנסים הגדולים, להראות שד' הוא השולט בכל ומכאן יבינו ש"וגבורתך הדר מלכותו". ■

בעצבון תאכלנה כל ימי חייה" (בראשית ג יז)

אם האדם חטא - אדמה מה חטאה ומדוע נתקללה האדמה?

כתוב (בראשית א יא): "עץ פרי עשה פרי למינו..." ואומר רש"י: "עץ פרי" - 'שיהא טעם העץ כטעם הפרי והיא לא עשתה כן, אלא: 'נתוצא הארץ.. ועץ עשה פרי' ולא 'העץ פרי', לפיכך כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא על עונו ונתקללה'.

ועדין קשה: מה הקשר בין חטא האדם, לכך שהאדמה נתקללה?

אומר ה'כרם חמד': הנחש פיתה את חוה לאכול והיא ראתה: "כי טוב העץ למאכל וכי תאנה הוא לעינים ונחמד העץ להשקיל ותקח מפריו..." (בראשית ג ו). ולמה לא אכלה מהגזע? מדוע התמקדה בעץ - "כי טוב העץ" ו"נחמד העץ" ולא בגזע?!

התשובה היא: שלגזע ולפרי לא היה טעם זהה. אך אם האדמה היתה מפיקה עצים ופירות בטעם זהה - היה נמנע כל ענין המאכל האסור, שהרי ד' אמר: "לא תאכלו מפל עץ הגן".

ועדין קשה: למאן דאמר שפרי עץ הדעת היה אתרוג (ב"ר ט ח) ואמרו חז"ל (סוכה לה.): ש'טעם עצו ופריו שוה'!?

אלא כיצד תדע האשה שדוקא באתרוג 'טעם עצו ופריו שוה'?! המידע שברשות האשה מעיד על כך שבכל העצים אין טעם זהה לפרי ולעץ ורק באתרוג הטעם זהה, אך מפרי זה האשה עדין לא טעמה מעודה! כלומר; היא לקחה לאכול ישר מהפרי.

"אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת ריבך ואלוהיך תשוקתו ואתה תמשל בו" (בראשית ד ז)

אומר רש"י: "לפתח חטאת ריבך" - 'לפתח קברך, חטאתך שמור'.

מסביר הג'בעט שאול: אומרת הגמרא (ברכות ה.): 'יסורים ממרקים כל עונותיו של אדם'. אך זה בתנאי שהוא מקבל את היסורים באהבה ויודע שהיסורין הללו - לטובתו הן! כי הם באו מד' החפץ להיטיב עם בריותיו, כמו שנאמר: 'וד' חפץ דכאו החלי' (ישעיה נג י).

בתורתך: 'ה' ימלך לעלם ועד' (שמות פרק טו) והיכן היא הראיה לכבוד? הלא הפסוק מדבר רק על המלוכה?

אומר רבי לייב שחור: דוד המלך קובל ואומר: "בני איש עד מה כבודי לכלמה..." (תהילים ד ג).

ומבאר רש"י: 'עד מתי אתם מבזים אותי' 'שהכונה לשונאיו של דוד שלא היו מכנים אותו בשמו, אלא היו קוראים לו: 'בן ישי'. וכפי שאמר שאול ליהונתן: "מדוע לא בא בן ישי... אל הלקח" (שמאל א, כ כז). אך יהונתן בתשובתו לשאול קורא לדוד בשמו: "נשאל נשאל דוד מעמדי" (שם פס' כח). ושאול ממשיך ואומר: "פי בחר אתה לבן ישי לבשתה..." (שם פס' ל).

כבודו של אדם - כשקוראים בשמו. כשלא קוראים בשם - אין כבוד. והלא הקב"ה אינו שלם, אלא, רק לעתיד לבא, כאשר: "ביום ההוא יהיה ה' אֶחָד וישמו אֶחָד" (זכריה יד). ואז גם יהיה כבוד, כנאמר: 'ולעולמי עד תמלוך בכבוד' כי אז "יהיה ה' אֶחָד וישמו אֶחָד".

"אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרבה בעצב תלדי בנים..." (בראשית ג טז)

אומר רש"י: 'עצבונך - זה צער גדול בנים (עירובין ק); 'והרבה' - זה צער העיבור; 'בעצב תלדי בנים' - זה צער הלידה'.

ומדוע מופיע צער גדול בנים לפני צער הלידה והעיבור?!

בהמשך הפרשה נאמר: "והאדם ידע את חנה אשתו ונתהר ונתלד את קין..." (בראשית ד א) ורש"י אומר: "והאדם ידע" - 'כבר קודם הענין של מעלה, קודם שחטא ונטרד מגן עדן וכן ההריון והלידה'...

כלומר: קין והבל נולדו לאדם וחווה לפני החטא וכשהם נולדו לא היה צער העיבור וצער הלידה. ולכן הצער הראשון שהיה לחווה היה צער גדול הבנים ורק בהריון הבא נתווספו צער העיבור וצער הלידה.

"ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ונתאכל מן העץ.. ארורה האדמה בעיניך"

"פראשית פרא אלקים"

1 המשך מעמ' >>>

וא"כ 'לא המדרש הוא העיקר, אלא המעשה'! והיה צריך להתחיל התורה מיד במעשה המצוות, ללמדנו עיקר זה?

ומשיב ר' יצחק: 'משום פנח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים', שאם יאמרו אומות העולם ליסטים אתם... הכונה בזה, דהנה אמר הכתוב: 'אשריה ישראל מי כמוך עם נושע בה' מגן עזרה ואשר חרב גאותה.. (דברים ג) וכתב רש"י ז"ל: 'אשריה ישראל' - 'לאחר שפרט להם הברכות, אמר להם: 'מה לי לפרוט לכם כל דבר, הכל שלכם! 'אשריה ישראל מי כמוך', תשועתך בה', אשר הוא מגן עזרך והוא חרב גאותך". ע"כ.

המשל בעני וחברו

והנה אחז"ל: 'חביב אדם שנברא בצלם, חיבה יתירה נודעת לו, שנברא בצלם' וענין, 'נודעת לו' פירשו הראשונים ז"ל: שהודיעו לו 'שנברא בצלם', שנאמר: 'פי בצלם אלקים עשה את האדם' (בראשית ט).

נתבונן עד כמה 'חיבה יתירה' היא שהודיעו לו זאת, עפ"י ציור: לשני בני אדם עניים מרודים, שהם הולכים מבית לבית לקבץ נדבות, רעבים ויחפים ואין להם פרוטה לפרוטה. אבל לאחד מהם יש אוצר גדול תחת תנורו בביתו, שאילו היה יודע מזה, היה מתעשר ברגע אחד. אך דא עקא, שאינו יודע! והרי הוא כעת עני, כחברו ממש!

וכל ההבדל הוא רק ב'מיגו' (שמתוך) שהוא יכול להתודע ולהתעשר. מה שאין כן חברו. וזהו 'חיבה יתירה נודעת לו, שנברא בצלם', כי עתה לאחר שהודיעו לו, כאילו קבל גם את החיבה הראשונה שנברא בצלם.

זה מה שפירש"י: 'אשריה ישראל מי כמוך' הכל שלך! שהרי אתה נושע בה'. אבל אימתי הכל שלך? אם אתה לא לוקח כשבייך כלום ומחזיר תשועתך לה', שאתה יודע כי: 'עם נושע בה' אתה! ושהוא: 'מגן עזרה'! והוא: 'חרב גאותך'! משא"כ, אם תתעלם מזה, הרי אין לך כלום.

וזהו מה שאמר ר' יצחק: דלפיכך: 'התחילה התורה מבראשית משום: פנח מעשיו הגיד לעמו', שאם יאמרו להם אומות העולם ליסטים אתם! יאמרו להם: 'כל הארץ של הקב"ה היא' וכשתדעו ותאמרו להם כן - 'אשריה ישראל' - הרי הכל שלך! כי ידעת שאתה - 'עם נושע בה' - ואז, אף אם - 'ויפחשו איביה לך' - אתה - 'ואתה על פמותימו תדרוך'! משא"כ, אם ידעה זאת 'חסרת, מה קניתי? וזהו: 'פנח מעשיו הגיד לעמו' שעי"ז יקויים: 'לתת להם נחלת גוים'!

עכ"פ למדנו; שבכל פעולה שאדם עושה, הן בתורה והן במצוה, עליו לראות שיצא מזה כבוד שמים! והוא עיקר גדול: 'כי זה כל האדם' (קהלת יב). כי 'תכלית חכמה, תשובה ומעשים טובים'. (אור יהל).

כיון שמת אדם..

וה'חפץ חיים' מעיר את לבנו להתבונן אודות ענין עולם הבא: אף שהוא תענוג נפלא מאד, ש'יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה' כדאיתא באבות. הלא על כל פנים, מצוי הוא לפני הנפש, קודם בואו לזה העולם, שהיה משכנו אז באוצר הנשמות, לפני כסא כבודו יתברך ונהנים מזיו שכינתו. וגם כשיתבטל גופו 'וישב העפר על הארץ פשיתה וחרות תשוב אל האלקים אשר נתנה' (קהלת פרק יב) הלא גם שם יתענג על ה' וישיב ע"ב בצחצחות נפשו לעולם ולעולמי עולמים.

ואילו עניני מצוות ומעשים טובים, שהוא שליח מאת ה' לקיים רצונו כאחד המלאכים אשר במרום, אין מרשים לו, רק זמן מועט והוא מספר ימי חיי המועטים הקצובים לו בזה העולם. וכשיכלו ימיו ותשוב נפשו למרום ויראה שם כבוד הדר מלכותו של הקב"ה שהוא מלך כל העולמים וכמה אלפי אלפים מחנות של מלאכי השרת מהללים ומשבחים ומקדישים לשמו יתברך ברוב גילה ושמחה ותיכף כשהדבור יוצא מפי הקב"ה רצים לעשות רצונו ברוב עוז וחדוה ואינם מאחרים אפילו רגע אחד וישתוקק אז מאד שיניחוהו לקיים עוד איזה מצוות ולהיות שליח מאת ה' על איזה דבר כשאר המלאכים, אפילו כשיתרצה לתת את כל

העולם הבא שלו עבור זה, אין מי שישמע לו לדבר הזה לעולם ולעולמי עולמים. וכמו שאמרו חז"ל: 'כיון שמת אדם בטל מן התורה ומן המצות'.

(הגהה - וכדאיתא בכרכות ד': 'מיכאל באחת (ר"ל: בפריחה אחת, הוא עף כל העולם) גבריאל בשתים, אליהו בארבע ומלאך המות בשמונה' ומייתי ע"ז ראייה מקרא. והנה מאי נ"מ מזה? אבל באמת הודיעתנו הגמרא, ענין נשגב בזה והוא, שבודאי אין עושה המלאך שום דבר לבטלה וכשהוא פורח בזה העולם, הוא על איזה שליחות. והשמיעתנו, שכל אחד עושה בכל כחותיו המוטבעים בו. והנה אליהו יכול לפרוח בארבע, כל העולם. אף שכל שכן, שיכול לפרוח בשש, או בשמונה כמלאך המות, אבל אם יעשה כן, יאחר שליחותו רגע אחד ח"ו! על כן, הוא עושה בארבע פריחות. וגבריאל שיכול לפרוח בשתים, הוא פורח בשתים, דאם יעשה כמו אליהו, יתאחר מעט. ומיכאל שכחו יותר ויותר שיכול לפרוח בפריחה אחת, הוא עושה באחת, דאם יעשה כמו גבריאל, יתאחר במקצת):

וכשיתבונן האדם היטב בדבר הזה, יראה כי כנים הדברים, שקיום המצוות ולמוד תורתו של הקב"ה יקר מאד מכל התענוגים אשר בעולם, שזה לא ימצא באלף אלפי אלפים שנים. ומה יפים בזה דברי התנא שאמר: 'יפה שעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא' ומה שאין אנו מרגישים זה בנפשנו, מפני שאין אנו מכירים בזה העולם את גודל כבודו וקדושתו של הקב"ה, עד שמשא רבינו ע"ה שהיה אדון כל הנביאים ונגלו לו מ"ט שערי בינה, אמר: 'ד' ה' אפה החלוקת להראות את עבדך את גדלה ואת ידך החזקה אשר מי קל פשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיה וכגבורתה' (דברים ג). שאילו היינו מכירים דבר זה, ממילא, היינו מכירים את טוב חלקנו שזכינו לשרת למלך הכבוד כזה. וזהו שאמר התנא באבות: 'ודע לפני מי אתה עמל'..

לאכול, או לקנות, ביריד?

(עוד זאת תראה: שאיבדנו לגמרי את כח רגש נפשנו, דהלא תראה כשיבאו

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת...
מאין באת, מטפה סרוחה... / דלכאורה:
היה לו לומר במאמר אחד 'מאין באת,
מטפה סרוחה...'. ומהו שחילק המאמר
לשנים?.

אלא הענין הוא: דמתחילה מדבר עם
הנפש איך בא לידי עבירה, הלא יזכור
תמיד מאין בא, ממעון קדשו מן השמים.
וגם בכל רגע ורגע שהוא בעולם הזה הוא
מתעתד ומתקרב לחזור לעולם העליון
וזהו שאמר 'ולאן אתה הולך'. ואחר כך
במאמר השני הוא חוזר לעורר את הגוף
מצד שפלותו שלא יבוא לידי חטא.
והטענה השלישית 'לפני מי אתה עתיד
ליתן דין וחשבון', היא לשניהם בשוה,
דהקב"ה מרכיב בעת הדין הגוף והנפש
כאחד. כדאמרין: בפרק חלק: (שם)
עולם חלק ב - פרק יא) . ■

ואילו בענינינו, היצר מתעה כל כך את
לבות בני האדם, עד שרבים מהם אינם
מתבוננים כלל על ירידת נשמתם מעולם
העליון לפה בעולם הזה שהיא דרך
ארוכה מאד מאד (מעולם הבריאה ששם
משכן הנשמות, לעולם היצירה ומיצירה
לעולם הגלגלים ומשם לפה לעולם
הזה) וחושבים שכל עיקר הצלחתם הוא
כשיכול לעשות כל ימיו כחגים ויתנהג
בשלחן רחב מלא מכל מיני תענוגים ואינו
חושב כלל על אחריתו שהלא מוכרח הוא
לחזור לעולם העליון וכדכתיב: "וְהָרַחַק
תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה" (קהלת יב)
ולערוך את כל סחורתו אשר קנה בעולם
הזה לפני הקב"ה ופמליא של מעלה ואם
יהיה ביתו ריק, אנה יוליך את חרפתו?.

ובאמת כל זה נכלל במאמר התנא
'עקביא בן מהללאל אומר הסתכל.. ואין

ליריד גדול כמה עשרות אלפי אנשים
ואז דרך האכסניות להכין כמה וכמה מיני
מאכל ואווזים ועופות מפותמים עבורם.
והנה בין אלפי האנשים שבאו ליריד יש
כמה סוגי אנשים. יש מהם חכמים ויש
מהם טפשים ויש ממוצעים בין חכמים
לטפשים וכל אחד ואחד מנהיג עסקיו
לפי חכמתו וחריצותו. אכן אף אלו שהם
טפשים ביותר ומנהלים עסקיהם בדרך
סכלות, אפילו הכי, אין אחד מכולם
שיעלה על דעתו לחשוב שעיקר בואו
ליריד הוא כדי שיאכל סעודה רחבה
של עופות מפותמים באיזו אכסניא (ואף
שבאמת תאב לאכול מהם שם, אבל עיקר
ביאתו לא היתה בשביל זה), אלא כל אחד
רואה להשלים הפעולה שבשבילה נסע
ליריד כדי שלא תהא ביאתו לריק.
והאות לזה, כי למי שתשאל למה באת
לפה? כל אחד ישיב תיכף לפי ענינו.

דפוס הכהנים

03-6162236

יעמדו על הברכה

מלוי משאלות טובה
לויטויו בן רוזה

בריאות איתנה
לקלאודיו מרדכי בן אסתר

פרנסה בשפע
לאציו ציון בן דוריס

זווג הגון
ובית נאמן וכשר
למארקו בן רוסאנה

להדר בקודש
האחריות והזמנות: 052-80-777-22

מבחר ספרי תורה חדשים
שנכתבו ע"י סופרים מוסמכים ויר"ש

תפילין מזהודרים מבהמה גסה
במחיר מיוחד - 1599 - בלבד! (אסמית לזכרון)

לכל הרוכשים ספר תורה עד הנוכה
י קבלו - תיק מפורר לס"ת מתנה
או ספר הפטרות מזהודר במתנה
אחריות לכל החיים

שירותי כח אדם וסיעוד

- עובדים זרים מכל העולם
- טיפול בקשישים, מוגבלים ונכים במסגרת חוק הסיעוד של ביטוח לאומי
- מטפלים למשך 24 שעות - אפשרי ללא לינה
- מענה מיידי לכל פניה

1-700-704-204 פקס: 08-9356686 נ"ד: 050-2333333 רח' הרצל 96 רחובות, מיקוד: 76548 raz2004@bezeqint.net

ערב בכורה חד פעמי!!!

הרב אמנון יצחק
בלוס אנג'לס

10.24.2006

מרכז תרבותי "נצח ישראל" 8pm

Rabbi Amnon Yitzchak
In Los Angeles

"Nessah Israel" Congregation

Beautiful & Luxuries place

Tel: 310-273-2400, 818-601-7100

Tickets available in your local Jewish stores

142 South Rexford Dr.
corner of Wilshire
Beverly Hills Ca, 90212